

Dkt. Robert A. Peterson, Theolojia Sahihi, Kipindi cha 3, Sauti za Kihistoria kuhusu Utatu, Kibiblia na Karne ya Pili

© 2024 Robert Peterson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu Theolojia Proper, au Mungu. Hii ni kipindi cha 3, Sauti za Kihistoria kuhusu Utatu, Kibiblia na Karne ya Pili.

Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu, tunainama mbele zako. Tunakushukuru kwamba wewe ni Mungu wetu na sisi ni watu wako. Tufundishe, hata tunapojifunza jinsi ulivyoliongoza kanisa, kuelewa polepole kwamba wewe ni watatu katika mmoja tangu milele yote. Tubariki, tunaomba, kupitia Yesu Kristo Bwana wetu. Amina.

Tunaanza theolojia ya kihistoria ya Utatu baada ya mambo mazuri zaidi ya kibiblia yanayoendelea. Mafundisho ya Utatu yanaangazia umuhimu wa kanisa kuchukua muda wake kuelewa theolojia ya Kikristo kulingana na ujumbe wa Maandiko huku likikataa makosa ya walimu wa uongo.

Nataka kutambua msaada kutoka kwa Robert Letam, *Utatu Mtakatifu katika Maandiko, Historia, Theolojia, na Ibada*, 2004. Robert Letam, LETHAM, *Utatu Mtakatifu*. Ilikuwa kitabu kilichoshinda tuzo.

Ilimshinda Morgan na kitabu changu, *Hell Under Fire* kwa Zondervan, ambacho kilifika fainali, lakini Letham alishinda na alistahili. Biblia inafundisha lakini haipangi fundisho la Utatu. Inafundisha lakini haipangi.

Mababa wa kanisa hufuata njia ya kibiblia na kwa usahihi hufundisha kwamba Mungu mmoja yupo milele kama nafsi tatu za Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu. Tutaona kwamba huo ni muhtasari mfupi wa mchakato mrefu na mgumu, na kwa usahihi. Ilikuwa jambo gumu sana kwao kuelewa.

Agano la Kale na Jipya huthibitisha mara kwa mara kwamba kuna Mungu mmoja tu aliye hai na wa kweli. Kumbukumbu la Torati 4:35. Kumbukumbu la Torati 6:4, maarufu. 1 Timotheo 2:5, Yakobo 2:19. Ingawa mti wa fundisho la Utatu hukua katika Agano Jipya, mizizi yake iko katika Agano la Kale.

Ukuaji muhimu wa kibiblia ni uelewa wa Agano Jipya wa pande tatu, au utatu, kuhusu Mungu. Mtindo huu wa utatu ulichangia sana katika ukuaji wa uelewa wa kanisa kwamba Mungu ndiye Utatu Mtakatifu. Hapa kuna orodha ya vifungu saba vinavyoonyesha mtindo huu kutoka kwa waandishi sita tofauti wa Agano Jipya.

Hilo ni muhimu. Kwa hivyo, ilikuwa kawaida katika kanisa la kwanza: muundo wa watatu, au watatu, au watatu.

Mathayo 28:19, Basi, enendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, Yesu alisema katika Agizo Kuu, mkiwabatiza kwa jina, umoja, la Baba na la Mwana na la Roho Mtakatifu. Ni mfumo wa utatu. Wagalatia 4:4-6, andiko la kuasili.

Mungu alimtuma Mwanawe, aliyezaliwa na mwanamke, aliyezaliwa chini ya sheria, ili awakomboe wale walio chini ya sheria ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana. Na kwa kuwa ninyi mmekuwa wana, Mungu alimtuma Roho wa Mwanawe mioyoni mwetu, akilia, Aba, Baba. Wagalatia 4:4-6. Sentensi hiyo ya mwisho ina kwamba Mungu alimtuma Roho wa Mwanawe, ambayo ni njia ya kumrejelea Roho Mtakatifu, mioyoni mwetu, akilia, Baba, Baba.

Mungu, ni wazi katika muktadha wa Baba, alituma roho ya Mwanawe mioyoni mwetu. Kwa hivyo, kwa kifupi, dira, Baba, Roho Mtakatifu, Mwana. Na tena, roho hapo inaitwa roho ya Mwana wa Baba.

Hilo hapo. Kuna kifungu cha maneno, hata kifungu cha maneno, hakuna kitenzi, roho ya Mwanawe, roho ya Mwana wa Baba. Warumi 8 inasema tu roho ya kufanywa wana, roho ya uana.

Mungu alimtuma Mwanawe, aliyezaliwa na mwanamke, aliyezaliwa chini ya sheria, kama nilivyosema. Waebrania 9:14, si zaidi sana, ikiwa damu ya ng'ombe na mbuzi ilifanya kazi yao, si zaidi sana damu ya Kristo, ambaye kwa Roho wa milele alijitoa nafsi yake kwa Mungu bila mawaa, itasafisha dhamiri zetu na matendo mafu, ili tuweze kumtumikia Mungu aliye hai. Hapa ndipo mahali pekee ninapojua katika Biblia ambapo Roho Mtakatifu anahusika katika kifo cha Yesu.

Kristo, damu ya Kristo, kifo cha dhabihu cha Mwana wa Mungu, kupitia Roho wa milele. Kuna ufafanuzi mdogo. Philip Hughes, ambaye ninamheshimu sana, anafikiri hiyo ndiyo asili ya kimungu ya Kristo.

Lakini ufafanuzi mwingi na wa kihistoria unasema, hapana, ni Roho Mtakatifu. Kama William Lane asemavyo katika ufafanuzi wake mkuu kuhusu Waebrania, sehemu ambayo Roho Mtakatifu anacheza katika dhabihu ya Yesu inaifanya kuwa dhabihu kamili, ikikomesha dhabihu zingine zote. Unaweza kusema, na ninabuni hili, linanijia hivi sasa, ni dhabihu ya dhabihu inayofanya dhabihu zote za awali kuwa halali, Waebrania 9:15, na kuzisimamisha kwa nguvu, na kuifanya iwe mapenzi ya Mungu ili tusiwe na dhabihu zaidi.

Damu ya Kristo, kupitia Roho wa milele, ilijitoa kwa Mungu. Katika muktadha, lazima iwe Baba . Huo hapo Utatu tena.

Kwa hivyo mtindo huu unajirudia tu katika maandishi wote tofauti, 1 Petro 1:1 na 2. Kwa wale waliochaguliwa, kulingana na ufahamu wa Mungu Baba, kupitia kazi ya kutakasa ya Roho, kuwa watiifu na kunyunyiziwa damu ya Yesu Kristo, 1 Petro 1:1 na 2. Kuwa watiifu katika muktadha huu, mara nyingi katika Petro, kama wakati mwingine katika Paulo, inamaanisha kuwa mtiifu kwa injili ni kutii injili. Ni amri. Kwa hivyo inazungumzia kumwamini Kristo na kunyunyiziwa damu yake.

Ujuzi wa Baba, utakaso wa Roho, katika hali hii, wa kwanza, wa mwisho, na damu ya Mwana inanyunyiza wale wanaotii, yaani, wanaotii injili, wanaoamini injili. Ukisoma maneno kutii, kutii, kutotii, kutotii katika 1 Petro, unagundua kwamba baadhi ya wakati, sehemu kubwa ya wakati, inazungumzia imani na kutoamini. Sio kila wakati.

Bila shaka, inategemea muktadha, kama kawaida. 1 Yohana 4:13 na 14, Baba ametupa Roho wake, au sema tu Mungu ametupa, nasi tumeona na tunashuhudia kwamba Baba amemtuma Mwana kama Mwokozi wa ulimwengu. Ningependelea tafsiri , Baba amemtuma Mwana kuwa Mwokozi wa ulimwengu.

Hii ndiyo Biblia ya kawaida ya Kikristo. Mna Roho, mna Baba na Mwana. Tena, ndani ya mistari miwili, au vipi kuhusu Yuda 20 na 21, tuliinukuu hapo awali, lakini ninyi, wapenzi, mnapojijenga katika imani yenu takatifu sana, mkiomba katika Roho Mtakatifu, jilindeni katika upendo wa Mungu, mkingojea rehema ya Bwana wetu Yesu Kristo kwa uzima wa milele.

Ukiomba katika Roho Mtakatifu, jilinde katika upendo wa Mungu, bila shaka Baba, kwa sababu alisema pamoja na Roho na Bwana Yesu Kristo. Kwa mara nyingine tena, mfumo wa utatu.

Ufunuo 1:4 na 5, moja kwa moja kutoka kwenye boksi, unapata muundo huu. Neema na amani iwe kwenu kutoka kwa yeye aliyeko, aliyekuwako, na atakayekuja, na kutoka kwa roho saba zilizo mbele ya kiti chake cha enzi, na kutoka kwa Yesu Kristo, shahidi mwaminifu, mzaliwa wa kwanza kutoka kwa wafu, na mtawala wa wafalme wa dunia. Ni wazi, Kristo, aliye kwenye kiti cha enzi ni Baba. Roho saba zilizo mbele ya kiti chake cha enzi ni njia ya kumrejelea Roho Mtakatifu, na huo ni uelewa wa kawaida wa Roho saba zilizo mbele ya kiti cha enzi.

Wakristo wa kwanza, kwa hivyo tuliona vifungu saba vya Agano Jipya kutoka kwa maandishi sita tofauti, maandishi waliovuviwa ambao walionyesha muundo huu wa pande tatu, tatu, utatu , muundo huu wa utatu. Wakristo wa kwanza hawakusita kamwe kutoka kwa uelewa wa Biblia kwamba Mungu ni mmoja. Changamoto yao ya kitheolojia ilikuwa kuchanganya ukweli huo na kitu kipya, yaani ibada ya Yesu Kristo.

Wakristo wa kwanza walimwabudu kabla hawajaelewa fundisho la Utatu. Kumwabudu Kristo kama Bwana kulimaanisha uungu wake. Tutaona baadaye tutakapofanya mfumo na kupanga fundisho la Utatu.

Mungu Baba ni Mungu, haya ndiyo uthibitisho. Mungu Mwana ni Mungu, haya ndiyo uthibitisho. Roho Mtakatifu ni Mungu, na chini ya uungu wa Kristo, tutaona kwamba yeye ndiye kitu cha ibada, sala, sifa, na ibada.

Ni uthibitisho mzuri wa ukweli kwamba yeye ni Mungu. Kumwabudu Kristo kama Bwana kulimaanisha uungu wake. Wakristo waliohusiana naye aliyekufa na kufufuka ili kuwaokoa kama wenye dhambi wanaoamini, viumbe vinavyohusiana na Mungu wao.

Wangewezaje kumwabudu Yesu huku wakishikilia imani yao thabiti katika umoja wa Mungu? Kazi hii ilikuwa ngumu, na kwa kushangaza, ilisaidiwa na mafundisho ya uongo kuhusu nafsi ya Kristo, ambayo kanisa lilitikia mafundisho hayo ya uongo. Yaani, historia ya fundisho la Utatu, pamoja na historia ya fundisho la Kristo, ni theolojia yenye utata. Mungu, katika maongozi yake, aliongoza kanisa kujibu mafundisho ya uongo kwa ukweli, kwa mafundisho mazuri, lakini lilisukumwa katika njia hii na makosa, hata uzushi.

Kwa hivyo, ilichukua karne chache kwa kanisa kufafanua fundisho la Utatu. Ninaenda kwenye chanzo cha ajabu, bora zaidi kwa theolojia ya kipatristi, JND Kelly, mwanatheolojia maarufu wa kihistoria wa Kianglikana na mwanahistoria wa kanisa, *Mafundisho ya Kikristo ya Mapema*, JND Kelly. Ukurasa wa 83 wa kitabu chake.

Imani za kitamaduni za Ukristo zilianza kwa tangazo la imani katika Mungu mmoja, muumba wa mbingu na dunia. Wazo la kimungu, lililojengwa katika dini ya Israeli, lilikuwa kubwa katika akili za baba wa kwanza. Ingawa halikuonyeshwa katika maandishi ya wanatheolojia.

Hutaona uwasilishaji wa kimfumo wa Utatu unaoupata huko Chalcedon, kwa mfano, ambapo Imani ya Nicene imesafishwa, imekamilika, kutokana na umbo lake la mwisho. Ingawa hawakuwa wanatheolojia wanaotafakari, walikuwa na ufahamu kamili kwamba iliashiria mstari wa mgawanyiko; umoja wa Mungu uliashiria mstari wa mgawanyiko kati ya kanisa na upagani. Kulingana na mchungaji wa Hermas, baba wa kitume, amri ya kwanza ni, nukuu, kuamini kwamba Mungu ndiye aliyeumba na kuanzisha vitu vyote, akivifanya viwepo kutokana na kutokuwepo, nukuu ya karibu.

Ni yeye ambaye kwa, "nguvu zake zisizoonekana na zenye uweza na hekima yake kuu aliumba ulimwengu na kwa kusudi lake tukufu alivika uumbaji wake uzuri na kwa neno lake lenye nguvu aliziimarisha mbingu na kuijenga dunia juu ya maji." Huenda

asiwe mwanatheolojia mwenye kutafakari, lakini ni mwandishi mzuri, nitakuambia hilo. Kwa Clement wa Alexandria, Mungu ndiye Baba na muumba wa ulimwengu wote.

Kwa Barnaba, baba mwingine wa kitume, na Didache, yeye ndiye muumbaji wetu. Uweza wake wote na ukuu wake wa ulimwengu wote ulitambuliwa, kwani alikuwa Bwana Mwenyezi, usemi wa kibiblia unaotokea katika kitabu cha Ufunuo, kwa mfano, Bwana anayetawala ulimwengu wote, bwana wa vitu vyote. Mababa walisema mambo ya aina hii.

Cheo Mwenyezi kilimaanisha udhibiti na ukuu wa Mungu unaoenea kote juu ya uhalisia, kama vile Baba alivyorejelea hasa nafasi yake kama muumba na mwandishi wa vitu vyote. Mawazo haya yanatokana karibu pekee na Biblia na Uyahudi wa siku za mwisho, mara chache sana kutoka kwa falsafa ya kisasa. Ingawa wakati mwingine, hasa katika watetezi wa imani, watetezi wa awali wa imani, walitumia mawazo ya kidunia, ambayo Paulo anafanya katika kitabu cha Matendo mara kadhaa.

Justin Martyr, karibu mwaka 100 hadi karibu mwaka 165, c. inawakilisha mzunguko wa Kilatini, na inamaanisha karibu. Hatujui tarehe zake halisi, lakini hizo ndizo makadirio yaliyotolewa, takriban mwaka 100 hadi 165.

Katika Justin, umoja, upitaji mipaka, na jukumu la ubunifu la Mungu vinasemwa katika lugha iliyochochewa sana na Ustoa wa Kiplatoni wa siku zake. Kwa hivyo amezama katika falsafa ya Kigiriki, na inaonyesha. Inaonekana ilikuwa imani yake ya dhati kwamba wafikiri wa Kigiriki walikuwa na ufikiaji wa. Hivi ndivyo anavyokubali ukweli ndani yao.

Huenda ni maombi mazuri ya kuomba msamaha. Sasa tunajua ni kosa, lakini katika siku zake, alisema hivyo kwa dhati. Kwa hivyo anasema Mungu ni wa milele, hawezi kuelezewa, hana jina, habadiliki, hawezi kuvumilika, na hawezi kuzaliwa tena.

Neno la kiufundi linalosisitiza kutokuwepo kwake kwa kipekee tofauti na viumbe. Ni Kigiriki. Yeye pia ni muumba wa ulimwengu, mtengenezaji na baba wa vitu vyote, yeye mwenyewe akiwa juu ya kuwapo.

Yeye ndiye chanzo cha uhai wote, na Marcion, mzushi maarufu wa Gnostic aliyeshambulia kanisa, ambaye alikuwa mtu mwerevu, alikuwa amekosea katika kutofautisha kati ya Mungu na Demiurge. Gnosticism ilisema kwamba Mungu hakuwa na mawasiliano ya moja kwa moja na ulimwengu. Kulikuwa na viumbe hawa wa kati, wakati mwingine huitwa Demiurge.

Tumejifunza, anasema, kwamba kwa kuwa ni mwema, Mungu aliumba vitu vyote; huyu ni Justin, mwanzoni, kutoka kwa kitu kisicho na umbo. Hili lilikuwa fundisho la

Timaetus wa Plato, ambalo Justin alidhaniwa kuwa sawa nalo, na kukopa kutoka kwake, lililomo katika Mwanzo. Tunapongeza moyo wa Justin, na hata akili yake.

Loo, amechanganya baadhi ya mambo yake. Kuwashukuru Wagiriki walioazima kutoka kwa Biblia. Kwa Plato, bila shaka, mata iliyokuwepo awali ilikuwa ya milele, lakini haiwezekani kwamba Justin alikubali hitimisho hili la pande mbili.

Inawezekana zaidi alizona mbingu na dunia, ambazo kulingana na Musa ziliumbwa kwanza, kama nyenzo ambazo Mungu aliumba ulimwengu wake. Jambo lingine muhimu alilotoa ni kwamba katika kuumba na kudumisha ulimwengu, Mungu alitumia nembo zake, neno lake, kama chombo chake. Watetezi wengine walikubaliana na Justin, ingawa walikuwa na uhakika zaidi kuhusu uumbaji bila sababu, bila sababu.

Tatian anafanya hivyo, kama Athenagoras na Theophilus wa Antiokia wanavyofanya. Sihadhi kutoa nukuu hizo zote. Irenaeus anakuja baadaye, lakini pamoja na Irenaeus, kwa hivyo watetezi wa imani, watetezi wa mapema wa imani, sio wanatheolojia wakubwa, wasomaji wa Biblia, waumini wa Biblia, wenye ujuzi wa falsafa, huo ndio ulimwengu wao, na kujaribu kuwaunganisha wawili hao katika kutetea imani.

Irenaeus anachukuliwa kama mwanatheolojia wa kwanza wa Kikristo wa kweli, mfikiri halisi aliyefanya hitimisho la ajabu. Kwa Irenaeus, uthibitisho wa Mungu kama mmoja na kama muumbaji ulichukua umuhimu wa pekee. Kazi yake ilikuwa tofauti na ile ya mtetezi wa msamaha, ikiwa ni kupinga nadharia ya Gnostic ya uongozi wa eons unaoshuka kutoka kwa Mungu mkuu asiyejulikana pamoja na matokeo yake ya pengo kati yake na muumbaji au demiurge.

Hiyo ndiyo kosmolojia yao, sawa? Mungu Asiyejulikana, uongozi mzima wa enzi hizi, viumbe hawa walioumbwa, wenye pengo kubwa kati yake na Mungu aliyeumba, Mungu muumbaji wa Agano la Kale. Hawakuwa na mtazamo wa hali ya juu wa Agano la Kale. Kwa kweli, Marcion alisema ilitoka kwa demiurge, haikutoka kwa Mungu.

Mungu ndiye aliyehusika na Agano Jipya, isipokuwa aliondoa sehemu ambazo lilionekana kama Mungu, ambapo lilimwakilisha Mungu kama muumbaji. Kwa maneno yangu, alifanya maandishi, alifanya ukosoaji wa maudhui wa Agano Jipya. Socrates.

Je, nikusomee kidogo... Irenaeus anashambulia tu wazo hilo kwa nguvu. Yule wanayemwita demiurge ni Mungu; ndivyo anavyosema. Kwa kufuru, wanamwelezea kama bidhaa isiyofaa.

Tunajua hakuna kitu kilicho juu au baada yake, kwa kuwa yeye pekee ndiye Mungu, Bwana pekee, muumba pekee, Baba pekee, pekee ndiye aliye na vitu vyote na ndiye

anayevipa uhai. Kifungu cha kwanza cha imani alichoelezea, Irenaeus alifanya, ni, nukuu, Mungu Baba, aliyeumba na asiyezaliwa, asiyeonekana, mungu mmoja na pekee, muumba wa ulimwengu. Alikuwa mkubwa, pamoja na Paulo, katika kusema muumba ndiye mkombozi.

Fikiria Wakolosai 1, Kristo-yeye, sawa? Yule aliye na nafasi ya kwanza katika uumbaji kwa sababu alikuwa wakala wa Baba katika uumbaji, ana nafasi ya kwanza katika ukombozi kwa sababu yeye ndiye mzaliwa wa kwanza kutoka kwa wafu. Huo ni muunganisho muhimu kati ya hao wawili, kwa sababu mkombozi, Yesu Kristo, ndiye muumbaji, wakala wa uumbaji wa Baba hapo mwanzo. Yeye ni Mungu aliyefanyika mwili, na Irenaeus aliona hilo, na akaenda kupigana vita juu ya hilo.

Kitabu chake maarufu kinaitwa Dhidi ya Uzushi, na unaona shabaha yake hapa. Maneno ya Kristo mwenyewe yanamaanisha kwamba ulimwengu una mbuni mmoja tu na kwamba yeye ni sawa na Mungu aliyetangazwa na sheria na manabii, umoja wa maagano, na umoja wa hadithi ya Mungu, ikiwa unapenda. Alifundisha kwamba Mungu hufanya shughuli zake za ubunifu kupitia neno lake na hekima yake au Roho, neno, Mwana, hekima, Roho, na alikuwa mwamini imara katika uumbaji, ex nihilo, kwa kusema kwamba wanadamu hawawezi kutengeneza chochote kutokana na kitu, ila tu kutokana na vitu vilivyokuwa tayari mbele yao.

Namfikiria Spurgeon. Mchungaji wangu, Van Lees, humnukuu Spurgeon mara nyingi, na Spurgeon alifurahi kidogo akizungumzia, ee bwana, je, unaweza kufikiria unaweza kuumba nzi? Huwezi kuumba mdudu, unajua, akizungumzia tofauti kati ya muumbaji na kiumbe. Ni nzuri.

Angeweza kuwa Mwirenia katika kufanya hivyo, ingawa sidhani hivyo. Wanadamu, wanadamu, wanaweza tu kutengeneza kutokana na nyenzo zilizokuwa tayari mbele yao. Mungu ni mkuu kuliko wanadamu katika kipengele hiki kikuu, kwamba yeye mwenyewe aliandaa nyenzo kwa ajili ya uumbaji wake, ingawa hazikuwahi kuwepo hapo awali.

Ili kuthibitisha kanuni hizi, Irenaeus anaiomba, pamoja na maandiko, akili yetu ya asili. Vitu vya ubunifu lazima vichochee mwanzo wa kuwepo kwake kutoka kwa chanzo fulani cha kwanza. Hii inasikika kama Aristotle, na Mungu ndiye mwanzo wa yote.

Niseme Aristotle anasikika kama Irenaeus, bila shaka. Yeye hatoki kwa mtu yeyote, na vitu vyote hutoka kwake. Miongoni mwa vitu vyote ni pamoja na kile tunachokiita ulimwengu, na katika ulimwengu, mwanadamu.

Kwa hivyo, ulimwengu huu pia umeumbwa na Mungu. Tena, anafurahia kufichua utata unaohusika katika kudhani mfululizo wa milipuko kati ya Mungu asiyejulikana

na ulimwengu wa viwango vikubwa vya uungu. Nukuu, kwa hoja ile ile ambayo wao, Wagnostiki, wanajitahidi kuonyesha kwamba kuna Pleroma, hiyo ni biashara hii ya mpatanishi, au Mungu juu ya muumba wa mbingu na dunia, itawezekana kusisitiza kwamba kuna Pleroma mwingine juu ya Pleroma, mwingine tena juu ya huyo, na juu ya Bythos , bahari nyingine ya uungu, na hivyo mafundisho yao yanaanguka bila kikomo.

Anabishana, anatumia hoja ya kimantiki ili kuyapata. Daima yatahitajika kufikiria Pleiomata nyingine , na Bythi nyingine , hiyo ndiyo wingi wa maneno hayo. Kwa vyovyote vile, kila uwakilishi mdogo lazima ushiriki asili ya kanuni yake, lakini wazo lenyewe la Uungu huondoa miungu mingi.

Ama lazima kuwe na Mungu mmoja ambaye ana vitu vyote na ameumba kila kiumbe kulingana na mapenzi yake, au lazima kuwe na viumbe vingi visivyojulikana au miungu, wadogo, kila mwanzo na mwisho katika nafasi yake katika mfululizo. Lakini katika hali hii, tutalazimika kukubali kwamba hakuna hata mmoja wao aliye Mungu, kwani kila mmoja wao atakuwa na kasoro ikilinganishwa na wengine, na cheo cha Mwenyezi Mungu kitapunguzwa kuwa bure. Uungu wa Wagnostiki hauwezi kuwa Mungu kwa kuwa ana mwingine mkuu kuliko yeye mwenyewe.

Anabishania ukuu wa Mungu kuliko vitu vyote, na kama una mfululizo huu wa miungu iliyopunguzwa, hakuna hata mmoja wao aliye Mungu kwa sababu daima kuna mmoja mkuu zaidi. Lo , imani ya kanisa, fundisho la Mungu mmoja, Baba na Muumba, huunda msingi na msingi usiopingika wa imani ya kanisa. Likiwa limerithiwa kutoka kwa Uyahudi, lilikuwa ngome yake dhidi ya ushirikina wa kipagani, imani ya Gnostic , na uwili wa Marcionite.

Tatizo la theolojia lilikuwa kuunganisha kielimu data mpya ya ufunuo wa Kikristo haswa. Zikipunguzwa kuwa rahisi zaidi, hizi zilikuwa imani kwamba Mungu alikuwa amejitambulisha katika nafsi ya Yesu. Samahani.

Hapa kuna data mpya ambayo lazima ihusianishwe na umoja wa Mungu. Imani mbili. Mungu alikuwa amejitambulisha katika nafsi ya Yesu Masihi, akimfufua kutoka kwa wafu na kutoa wokovu kwa wanadamu kupitia yeye, na kwamba alikuwa amemimina Roho wake Mtakatifu juu ya kanisa.

Hata katika hatua ya Agano Jipya, mawazo kuhusu kuwepo kwa Kristo kabla ya wakati na jukumu lake la ubunifu yalikuwa yanaanza kujitokeza, na ufahamu mkubwa, ingawa mara nyingi haukuwa wazi, wa utendaji wa Roho katika kanisa ulikuwa ukiibuka. Biblia yenyewe haikuweka ukweli huu katika kanisa lenye upatano. Kanisa lililazimika kusubiri kwa karne chache ili kufanya hivyo, na ninafurahi walifanya hivyo kwa sababu kupinga uzushi ilikuwa njia moja ambayo Mungu aliwaongoza kwenye ukweli, lakini haikuwa rahisi.

Tutaona kuna miundo tofauti, na baadhi ya baba wa mapema walifanya hatua nzuri, lakini kanuni ya theolojia ya kihistoria ni kwamba si busara na hata si haki kuwahukumu waandishi wa awali kwa miundo ya baadaye. Kwa hivyo Tertullian, ambaye alifanya maendeleo makubwa, hapitishi hesabu kulingana na utafiti wa kiufundi na wa kina wa Nicaea na Chalcedon, lakini si haki kufanya hivyo. Si haki kumshikilia katika miundo na msamiati wa baadaye.

Mashariki na Magharibi hazikuweza kukubaliana katika msamiati, na Athanasius alipoonyesha roho ya unyenyekevu, hilo lilisaidia aina fulani ya upatanishi wa makubaliano yaliyowawezesha baba wa Mashariki na Magharibi kukubaliana kwa sababu walikuwa wakifafanua maneno yaleyale tofauti sana, na walitazamana kwa mshangao, kwa sababu ufafanuzi wao wenyewe wa mtazamo wa mwingine, maneno ya mwingine, uliwaongoza kwenye hitimisho zenye makosa, na kinyume chake. Justin Martyr, bado. Mara kadhaa, Justin anaratibu watu hao watatu, wakati mwingine akinukuu fomula zinazotokana na ubatizo na Ekaristi, Meza ya Bwana, wakati mwingine akirudia mafundisho rasmi ya katekesi.

Kwa hivyo, kila mmoja alijibu shtaka la kutokuamini Mungu lililoletwa dhidi ya Wakristo. Wakristo walikuwa wakanamungu kwa sababu hawakuabudu miungu ya Kirumi au mfalme. Mtoe tu dhabihu kwa mfalme, nasi tutawadhuru.

Wakristo wengi walikufa badala ya kufanya hivyo. Justin alipinga shutuma ya kutokuamini Mungu kwa kuashiria heshima waliyompa Baba, Mwana, na Roho wa kinabii. Hakika, marejeleo ya Roho Mtakatifu au roho ya kinabii yanapatikana katika maandishi ya Justin Martyr, na ingawa mara nyingi alikuwa na wasiwasi kuhusu uhusiano wa kazi yake na yale ya Logos, jaribio alilofanya la kutoa ushuhuda wa kuwepo kwake kama kiumbe wa tatu wa kimungu kutoka kwa maandishi ya Plato, hapo ndipo inapoonekana tena, inathibitisha kwamba aliwaona hao wawili kama tofauti kabisa.

Na tena, baba wa mapema na watetezi wa msamaha. Tena, tunawapa sifa watetezi wa msamaha kwa kumwabudu Mwana na kwa kuanza kufikiria mambo haya, sivyo? Na kwa kumwita Mwana Logos kama Yohana 1 inavyofanya, na 1 Yohana 1 na Ufunuo 19, na kuanza kufikiria mambo haya. Hata hivyo, watetezi wa msamaha, ikilinganishwa na mawazo yao kuhusu Logos, wanaonekana kuwa hawakuwa na uhakika kabisa kuhusu hadhi na jukumu halisi la roho.

Ningesema, wape mapumziko. Ni vigumu sana kufanya hivyo. Kazi yake muhimu, machoni pao, inaonekana ilikuwa ni msukumo wa manabii.

Hilo linaeleweka kulingana na Agano Jipya, sivyo? Akiendeleza hili, Justin anatafsiri Isaya 11:2, ambayo tunasoma katika ibada yetu ya Jumapili asubuhi. Roho wa Bwana

atakaa juu yake akionyesha kwamba kwa kuja kwa Kristo, unabii ungekoma miongoni mwa Wayahudi. Tangu wakati huo, Roho angekuwa roho ya Kristo, naye angewapa Wakristo zawadi na neema yake.

Kwa hivyo, ni yeye ndiye chanzo cha mwangaza na kuufanya Ukristo kuwa falsafa kuu. Hivyo ndivyo hasa watetezi wa imani walivyouwasilisha, falsafa kuu iliyotolewa na Mungu, kwa sababu hiyo ndiyo ilikuwa muktadha wao. Walikuwa wanafalsafa wakizungumza na wanafalsafa.

Hakuna shaka kwamba mtetezi wa msamaha alifikiri alikuwa amechanganyikiwa sana. Hawakuwa wameweza kufafanua muundo wa imani ya kanisa katika mpango thabiti. Katika uhusiano huu, ni muhimu kutambua kwamba Justin hakumpa Roho Mtakatifu jukumu lolote katika kufanyika mwili.

Wakati mwingine, wanasema mwana ndiye aliyehusika na mwana huyo kuwa mwili. Kama baba wengine wa Mungu wa kabla ya Nikea, kabla ya Nikea 325, kama baba wengine wa kabla ya Nikea, alielewa roho ya Mungu na nguvu ya Aliye Juu Zaidi, iliyotajwa katika Luka 1:35, si kama marejeleo ya Roho Mtakatifu, bali kama nembo, neno au mwana aliyezaliwa kabla ya kuzaliwa, ambaye alimwona na kumfikiria kama akiingia tumboni mwa Bikira Maria na kutenda kama wakala wa mwili wake mwenyewe. Hata hivyo, licha ya kutofautiana, maneno ya fundisho la Utatu yanaonekana wazi tayari kwa watetezi.

Ya ajabu. Roho ilikuwa kwao roho ya Mungu. Kama neno, alishiriki asili ya kimungu.

Kwa maneno ya Athenagoras, ni utomvu kutoka kwa mungu. Ingawa lugha nyingi ya Justin kumhusu kama pete isiyo ya kibinafsi, inakuwa ya kibinafsi zaidi anapozungumzia roho ya unabii. Na hakuna njia ya kuepuka athari za kibinafsi zilizomo katika maombi yake kwamba Plato alikopa wazo lake la tatu kutoka kwa Musa na kwamba desturi ya kipagani ya kusimamisha sanamu za Kor kwenye chemchemi iliongozwa na picha ya kimaandiko ya roho ikitembea juu ya maji.

Hiyo inatosha. Ni neno la kumaliza kwa mtetezi ambaye Justin anachukuliwa kuwa mkuu wake. Hivyo, taswira ambayo mtetezi alifanya kazi nayo, yaani, ile ya mtu akitoa mawazo yake na roho yake katika shughuli za nje, iliwawezesha kutambua, hata kama ni hafifu kiasi gani, wingi katika Uungu, na pia kuonyesha jinsi neno na roho, ingawa vimedhihirishwa katika ulimwengu wa anga na wakati, vingeweza pia kukaa ndani ya uwepo wa Baba.

Umoja huo muhimu pamoja naye, umoja wao muhimu pamoja naye, haukuvunjika. Irenaeus, tukirudi kwa mwanatheolojia mkuu wa kanisa la kwanza, hatujui alizaliwa lini, mahali fulani kati ya 120-140. Vivyo hivyo, huzuni njema, tuna bora zaidi kwa kifo chake, makadirio bora, 203 au 204.

Mpinzani mkuu wa Wagnostiki. Nilikuwa na profesa aliyesema, huko nyuma katika seminari, kama tungeweza kurudi nyuma katika karne ya kwanza na kuangalia, au karne ya pili, na kutazama huku na huku, huenda kulikuwa na Wagnostiki wengi kuliko Wakristo. Hivi ndivyo ilivyokuwa na ushawishi, na mawazo ya Wagiriki, falsafa ya Wagiriki yalikuwa.

Mwanatheolojia anayefupisha wazo la karne ya pili, na kutawala mafundisho ya Kikristo kabla ya asili, alikuwa Irenaeus. Kwa upande wake, alikuwa na deni kubwa kwa mtetezi wa msamaha. Ingawa alikuwa mtu wa kanisa anayejitambua zaidi kuliko wao, aliyeshikamana waziwazi na, na tayari zaidi kuunda kanuni tatu za imani za Mkristo, mfumo wa mawazo yake ulibaki sawa na wao.

Kwa hivyo, alimkaribia Mungu kutoka pande mbili, akimfikiria kama anavyojidhihirisha katika nafsi yake ya ndani, na pia kama anavyojidhihirisha katika uchumi, katika ulimwengu wake uliombwa, na historia ya ukombozi. Huo ndio utaratibu wa kujifunua kwake. Tunesema, kama Utatu ulio karibu, na, nimepoteza neno, Utatu uliofunuliwa.

Itakuja kama sitajaribu, labda. Kwa mtazamo wa awali, Mungu Baba wa vitu vyote, bila shaka ni mmoja, lakini anajizuia kutoka milele yote, neno lake na hekima yake. Hata hivyo, katika kujitambulisha, au katika kujitia nguvu kwa ajili ya uumbaji na ukombozi, Mungu huzionyesha au kuzidhihirisha hizi kama Mwana na Roho.

Ni mikono yake, maarufu, Irenaeus anajulikana kwa kumwita Mwana na Roho mikono ya Mungu, vyombo au aina za ufunuo wake mwenyewe. Kwa hivyo, Irenaeus angeweza kudai kwamba kwa kiini na asili ya nafsi yake, kuna Mungu mmoja tu, huku wakati huo huo, "kulingana na uchumi wa ukombozi wetu, kuna baba na Mwana." Na huenda aliongeza Roho kwa urahisi.

Ambapo alikuwa mbele ya watetezi, ambao pia alitofautiana nao katika kuepuka kwake kwa makusudi lugha ya kifalsafa, alikuwa A, katika ufahamu wake thabiti na kauli iliyo wazi zaidi ya wazo lake la uchumi, hapo ndipo, Utatu wa kiuchumi, Utatu mkuu, yaani, Mungu ndani yake kama nafsi tatu, na Utatu wa kiuchumi, Utatu uliofunuliwa katika uumbaji, majaliwa, na ukombozi, kwa mfano. Lakini Irenaeus aliboresha zaidi mtetezi katika kuwa na ufahamu zaidi wa uchumi, na B, katika utambuzi kamili zaidi alioupa nafasi ya roho katika mpango wa utatu au wa pande tatu. Hapo awali tuliona msisitizo wa Irenaeus juu ya upekee na upitaji wa baba, mwandishi wa chochote kilichopo.

Hata hivyo, katika nukuu hiyo, ikiwa ni akili na neno lote, Mungu hutamka anachofikiria na kufikiria anachosema. Mawazo yake ni neno lake, na neno lake ni akili yake, na Baba ndiye akili hiyo inayojumuisha vitu vyote, kwa ufupi nukuu. Kwa

ufupi zaidi, "kwa kuwa Mungu ni mwenye busara, aliumba chochote kilichoumbwa kwa neno lake."

Hapa tuna wazo, linalojulikana sana kutoka kwa mtetezi wa msamaha, la logos, au neno la mantiki ya Mungu inayokaribia, ambalo analitoa katika uumbaji, na kadhalika. Tofauti nao, hata hivyo, Irenaeus anakataa mlinganisho unaopendwa zaidi kati ya matamshi ya Mungu kuhusu neno lake na tamko la mawazo na usemi wa mwanadamu kwa msingi kwamba yeye ni sawa na neno lake. Mungu ni sawa na neno lake.

Kwa kweli, akichukua kidokezo chake kutoka Isaya 53, nane, chini yake, ni nani atakayeelezea kizazi chake? Anakataa majaribio yote ya kuchunguza mchakato ambao neno lilizaliwa au kutolewa. Pia anatupa faraja ya kushangaza zaidi kuliko wao, kisha wao, kisha mtetezi wa msamaha, pia anatupa faraja ya kushangaza zaidi kuliko mtetezi wa msamaha, kuishi pamoja kwa neno na Baba tangu milele yote. Na hapa kuna mtu ambaye hakika anaamini katika Mungu mmoja, kwa hivyo tunaweza kuona yeye ni mfikiri wa kweli, anapigana, hana fundisho lililosafishwa la Utatu lililoundwa, lakini ambaye, ana misingi yake, sivyo? Inaonekana hakufundisha fundisho la kizazi cha milele, ambalo ni uelewa wa baadaye.

Irenaeus hakika alifikiria uhusiano wa neno na Baba kama wa milele, lakini hakuwa amefikia nafasi ya kuifananisha na kizazi, kizazi. Pamoja na Mwana, Irenaeus alihusisha Roho kwa karibu, akisema kama Mungu alikuwa na mantiki na kwa hivyo alikuwa na nembo zake, alikuwa pia wa kiroho na pia alikuwa na Roho wake. Hapa alijionyesha kuwa mfuasi wa Theophilus badala ya Justin, akimtambulisha Roho na hekima ya kimungu na hivyo kuimarisha mafundisho yake ya nafsi ya tatu kwa msingi salama wa kimaandiko.

Hivyo anasema kwamba, "neni lake na hekima yake, Mwana wake na Roho yake viko ndani yake sikuzote." Na kwamba ni kwao ambapo Mungu aliwaambia maneno haya, na tumfanye mtu kwa mfano wetu kwa sura yetu. Hiyo ndiyo hekima, yaani roho, ilikuwa pamoja naye kabla ya ulimwengu kuumbwa, anapata ikithibitishwa na kauli za Sulemani katika Mithali 8, miongoni mwa sehemu zingine.

"Kwa hekima Mungu aliiweka dunia imara," pia Mithali sura ya 3, 3:19 na 8:22 na inayofuata. Hivyo neno na roho vilishirikiana katika kazi ya uumbaji, vikiwa kama mikono miwili ya Mungu tena. Picha hii ilikusudiwa kuleta umoja usiovunjika kati ya Baba mbunifu na viungo vya shughuli zake.

Ilikuwa kazi ya neno kuleta viumbe na Roho kuvipanga na kuvipamba. Kwa hivyo anaandika, akinukuu, ni neno lililoanzisha, linaloanzisha vitu, ambalo huvipa mwili na kutoa uhalisia wa kuwepo juu yao, na Roho ndiye anayetoa utaratibu na umbo kwa

nguvu hizi tofauti. Uumbaji, bila shaka, haumalizi kazi ya neno na roho; ni kwa neno na neno pekee ndipo Baba anajifunua.

"Haelezeki lakini neno linamtangaza kwetu." Msingi wa theolojia hii ya Yohana unaonekana wazi, na unapata usemi wa kipekee katika kauli kama vile, nukuu, mwana hufunua ujuzi wa baba kupitia udhihirisho wake mwenyewe, kwani udhihirisho wa mwana ni kujulisha baba, na nukuu, kisichoonekana katika mwana ni baba, na kinachoonekana katika baba ni mwana, nukuu iliyofungwa. Kwa hivyo katika Kale na mababu.

Katika mwili wa neno, ambaye hadi sasa haonekani kwa macho ya wanadamu, akawa asiyeonekana na akafichua kwa mara ya kwanza sura ile ya Mungu katika mfano wake ambao mwanadamu aliumbwa hapo awali. Kuhusu roho, ilikuwa yeye, nukuu, ambaye kupitia yeye manabii walitabiri, na roho zikajifunza mambo ya Mungu, na wenye haki wakaongozwa katika njia ya haki, na ambaye mwishoni mwa enzi alimwagwa kwa njia mpya, akimfanya mwanadamu upya kwa Mungu, nukuu ya karibu. Yeye ni mfikiri mzuri, sivyo? Loo, sehemu ya hili ni kwamba baadhi ya Wakristo wa kwanza hawakuwa na muda wa kufikiria. Ingawa tungeweza kupoteza maandishi fulani labda, walikuwa wakikwepa simba na kujaribu kuishi.

Lakini alikuwa askofu na alikuwa na muda kati ya gofu na kuruka ndege yake, alipenda hata hivyo kujishughulisha na kusoma na kuandika kidogo pia. Utakaso wetu kwa kweli ni kazi ya roho, kwani "ni roho ya baba inayomtakasa mtu na kumfufua kwenye uzima wa Mungu." Kwa kawaida, mwana ni Mungu kikamilifu, nukuu, baba ni Mungu, na mwana ni Mungu, kwa maana chochote kilichozaliwa na Mungu ni Mungu.

Roho pia, ingawa Irenaeus hasemi waziwazi kwamba yeye ni Mungu, kwa waziwazi ameorodheshwa kama Mungu machoni pake, kwani alikuwa Roho wa Mungu, akiibuka kutoka kwa nafsi yake kila wakati. Hivyo tuna maono ya Irenaeus kuhusu Uungu, Mtaalamu wa Utatu aliyekamilika zaidi na dhahiri zaidi aliyewahi kukutana naye kabla ya Tertullian. Sifa zake za karne ya pili zinaonekana waziwazi, hasa uwakilishi wake wa utatu kwa taswira isiyo ya watu watatu sawa, hiyo ilikuwa mfano uliopaswa kutumiwa na baba baada ya Nicaea, bali badala ya mtu mmoja, Baba , ambaye ni Uungu wenyewe kwa akili yake au busara na hekima yake.

Mtazamo wa Magharibi ni kwamba, Nicaea inakuza mtazamo wa Magharibi wa Augustine, watu watatu sawa, wazo la nafsi moja, Baba, akiwa chanzo, si kwa njia ya uumbaji au utii, bali kwa uungu, ni la Mashariki, na ni la Mashariki katika, au hadi leo, ni la mashariki, la kidini. Nia ya mbinu hii, ambayo ni ya kawaida kwa wafikiri wote Wakristo wa kipindi hiki, ilikuwa ni wasiwasi wao mkubwa kwa kanuni ya msingi ya imani ya Mungu mmoja, lakini matokeo yake yasiyoepukika yalikuwa ni kuficha nafasi ya Mwana na Roho kama watu, kwa kutumia lugha ya kawaida ya theolojia ya

baadaye, kabla ya kizazi au utoaji wao. Kwa sababu ya msisitizo wake juu ya uchumi, ulimwengu ambao Mungu aliuumba, si kabla ya uumbaji, umilele, bali historia ya ubunifu, aina hii ya mawazo imepewa jina la utatu wa kiuchumi.

Maelezo hayo yanafaa na yanafaa, mradi tu haidhaniwi kwamba utambuzi wa Irenaeus na kujishughulisha kwake na Utatu uliofunuliwa katika uchumi ulimzuia kutambua pia utatu wa ajabu katika umoja wa maisha ya ndani ya Uungu. Hoja nzima ya matumizi makubwa ya kielelezo ambayo yeye, kama watangulizi wake walitumia, ya mtu mwenye kazi zake za kiakili na kiroho, ilikuwa kuonyesha, hata kama hayatoshi, ukweli kwamba kuna tofauti halisi katika uwepo wa karibu wa Baba wa kipekee asiyegawanyika, na kwamba ingawa hizi zilidhihirishwa kikamilifu tu katika uchumi, kwa kweli zilikuwepo tangu milele yote. Hapo ni mahali pazuri kwetu kumalizia hotuba hii.

Tutaizungumzia wakati ujao na utatu wa karne ya tatu.